

Nr 101

Av herrar **Westberg** i Ljusdal och **Jonsson** i Mora, om sänkning av pensionsåldern.

(Lika lydande med motion nr 85 i Första kammaren)

När 1968 års riksdag beslöt anhålla hos Kungl. Maj:t att frågan om sänkt pensionsålder för gruvarbetare under jord skulle utredas, innebar detta enligt vår mening ett första steg mot en allmän sänkning av pensionsåldern.

Riksdagen har genom ifrågavarande beslut anslutit sig till uppfattningen att den nuvarande pensionsåldern — 67 år — är för hög för grupper med särskilt pressande arbete. Problemet gäller inte endast gruvarbetare under jord. Det finns många flera grupper i en liknande situation. Och även om fritiden växer för de flesta, medför strukturrationaliseringen, den tekniska utvecklingen och det ökade kravet på effektivitet och anpassning en ofta ökad förslitning av de i produktionen verksamma människorna. Många människor i de högre åldrarna upplever avståndet till pensionsåldern som alltför avlägsen och lever under pressen av att inte orka med de alltmer krävande arbetsuppgifterna.

Pensionssystemet ger visserligen den enskilde möjlighet att själv välja en lägre pensionsålder men då med en betydande reducering av pensionsbeloppet som följd. Och egendomligt nog består denna reducering även sedan förtidspensionären fyllt 67 år, varför förlusten kan bli mycket stor, om vederbörande uppnår hög ålder. Dessutom får förtidspensionären varken bostadstillägg eller hustrutillägg. Det är därför inte förvånande att många, som rätteligen skulle behöva förtidspension, ändå försöker hålla ut tills de fyllt 67 år. Men trots detta är det ändå många — f. n. ca 36 500 personer — som utnyttjar möjligheten till förtidspension, vilket klart visar att stora grupper är i behov av sänkt pensionsålder. Härtill kommer även rättvisesynpunkter. För stora grupper, t. ex. statstjänstemän och tjänstemän inom det enskilda näringslivet, är pensionsåldern varierande mellan 60 och 65 år. För vissa grupper, t. ex. officerare, är den ännu lägre. Det är därför inte ovanligt att det förhållandet föreligger att den som i ett företag tjänstgör på kontoret avgår med full pension vid 65 år medan den som arbetar ute i verkstaden får vänta ytterligare två år innan han får sin pension. Även om man kan hänvisa till att detta är en förhandlingsfråga, måste man konstatera att det är en otillfredsställande

ordning även ur rättvisesynpunkt. Jämlikhetskravet kan inte förbises vid bedömningen av denna fråga.

Mot kravet på en sänkt pensionsålder talar de ökade kostnader för samhället som en sänkning av pensionsåldern skulle innebära. I det samhälle vi lever i visar det sig dock alltmera vanligt att äldre arbetare och tjänstemän har svårt att erhålla lämplig sysselsättning, varför bidrag i någon form måste utgå. Det torde även vara realistiskt att räkna med att inte så få arbetstagare kommer att frivilligt uppskjuta pensionsavgången ett eller flera år. Man kunde t. o. m. tänka sig att man i likhet med vad som gäller för vissa tjänstemannagrupper fastställde en nedre och en övre pensionsgräns med valfrihet för den anställde att välja. Säkerligen skulle många välja att kvarstå till den övre gränsen, men det vore ändå — bl. a. av psykologiska skäl — av stort värde att möjlighet till avgång vid den nedre gränsen stod öppen.

Av här angivna skäl torde kostnaderna för en reform inte bli så höga som man rent räknemässigt menar sig kunna fastslå. Men självfallet kräver frågan en omsorgsfull utredning. Kostnadsfrågan är ett avvägningsproblem som noggrant måste prövas i samråd med berörda parter på arbetsmarknaden och under hänsynstagande till möjligheterna att förbättra förhållandena för dem som redan är pensionärer.

Under tiden utredningen pågår torde det vara möjligt att överse reglerna inom förtidspensioneringen så att möjligheten till förtidspension vidgas och att reduceringen av pensionens storlek och bortfallet av förmåner inte ger ett så kraftigt utslag som nu sker.

Enligt vår mening är frågan om sänkt pensionsålder av sådan vikt att den bör upptagas till förnyad prövning. En parlamentariskt tillsatt kommitté bör få till uppgift att utreda frågan och framlägga förslag till lösningar.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhänga om att frågan om sänkt pensionsålder göres till föremål för utredning.

Stockholm den 17 januari 1969

Olle Westberg (fp)
i Ljusdal

Anders Jonsson (fp)
i Mora